

ציודה לדרך:

סלון תורני אקטואלי לילדי ישראל

וייל מידי שבוע עם תכנים מגוונים!

ציודה לדרך | פרשת חקת

גליון מס' 193 התשפ"ד

אחינו כל בית ישראל הנתונים בצרה ובשביה, העומדים בין בים ובין ביבשה, המקום ירחם עליהם ויוציאם מצרה לרוחה ומאפלה לאורה ומשעבוד לגאולה. השתא בעגלא ובזמן קריב. ונאמר אמן

בדרך הפרשה

להמית את עצמנו באהלה של תורה אדם כי ימות באהל (יט, יד)

בספר "בארה של תורה" מובא ספור מאלף המלמד אותנו את חשיבותה של כל שניה מחיינו, ואת החובה להקדיש כל רגע פנוי ללמוד התורה הקדושה. מעשה באדם קשה יום, שחי בדירת חדר ונוחה בעירה נדחת בארצות הברית. היתה זו דירה פחותה מארבע אמות על ארבע אמות, שפטורה אפלו ממזוזה, והיה בה שקע חשמל אחד בלבד. מובן שהדיר לא היה יכול לחבר בבת אחת גם את המקרר, גם את התנור, גם את הקומקום, גם את המיקרוגל וגם את מכונת הכביסה. ברוב שעות היממה, הותר האיש את המקרר מחבר לשקע כדי שמוצרי המזון שלו לא יתקלקלו, ומעת

לעת, על פי הצרה, נתק את המקרר מהשקע והפעיל את המכשירים האחרים. באחד הימים בשר מושל העירה על הגרלה קוסמת, שתערה בקרב העשירון התחתון של העירה. הפרס המבטח היה מתנה נדירה ויחודית, שלא היתה צעה גם בחלומות הכי ורדים שלנו. לא היתה זו דירת פאר וגם לא רכב יקרתי, היתה זו הטובה השונה הון עתה. רק אמריקאים יכולים לחשב על רעיון יצירתי שכזה! הזוכה המאשר התעתד לקבל בהשאלה למשה שמונים שעות, מכונה משכילת המדפיסה דולרים אורגינלים באשור הבנק הפדרלי האמריקאי. לא להאמין, אך האיש שזכה בהגרלה היה לא אחר מאשר מדענו, בעל הדירה הזעירה. האיש קבל את המכונה שמפיקה מאתים שטרות בני מאה דולר בכל

דקה, ולא בזבו זמן יקר. הוא שלך בנריונות את תקע המקרר בלי להקדיש מחשבה למוצרי המזון שעשויים להתקלקל, חבר את המכונה לחשמל והחל להדפיס ערמות של כסף.

לאחר מספר שעות הדפסה רצופות, הרגיש האיש שהוא חיב כוס קפה חם שיחיה את נפשו. הוא לא אכל ולא שתה מהבקר וקח שהוא חיב להרטיב את הפה ולחמם את הגרון. האיש ידע שכדי להכין את כוס הקפה הוא יאלץ להשבית את המדפסת, אבל אחרי הכל לא היה מדובר במכונת כביסה שפעלתה אורכת לפחות חצי שעה. כל מה שנודרש ממנו זה לחבר את הקומקום החשמלי לשקע, להרתיח מים תוך שתי דקות, ולחזור מיד להדפיס כסף בלי גבול. האיש כבר הניח את ידו על כבל החשמל, ועמד לנתק את המדפסת ולחבר את הקומקום, כשלתע הבליחה בראשו המחשבה הבאה: "כמה תעלה לי כוס הקפה הזו?"

האיש ערה במחוי חשבון זריו: "הרי אמרו לי שהמדפסת מדפיסה מאתיים שטרות של מאה דולר בכל דקה, כלומר עשרים אלף דולר לדקה. זאת אומרת שבשתי הדקות בהן אשבית את המכונה ואחבר את הקומקום לחשמל, אפסיד ארבעים אלף דולר. כמה עולה כוס קפה במסעדה הכי יקרתית בעולם? אולי מאה דולר, אולי מאתיים דולר... רק משגע יוציא ארבעים אלף דולר על כוס קפה אחת!" האיש הרפה מיד מתקע החשמל והמשיך לנצל כל דקה שנותרה לו להדפסת השטרות שהתעתדו לשנות

את חייו.

ספור זה שארע מן הסתם בדמינו הפורה של סופר, מהנה משל לחיינו בעולם הזה ולערפה של התורה. ה"חפץ חיים" יצ"ל למדנו שבכל דקה נתן להפיק מאתים מלים, ונאמנים עלינו דברי חז"ל במשנה (פאה פ"א מ"א) ש"תלמוד תורה כנגד כלם".

מאתים מלים של תורה שוות לאדם הרבה יותר מעשרים אלף דולרים, שיורשו יריבו עליהם בזמן שהוא יתהפך בקברו. בדקה אחת יכול האדם להוציא מפיו מאתיים מלים של תורה, שיקנו לו שכר כביר לנצח נצחים.

עלינו להתניחם לכל דקה בחיינו לכל הפחות כמו לדקה שמנפיקה עשרים אלף דולרים. אמנם לא מצפה מאתנו לא לעצר לרגע בשביל לשנות כוס קפה. אחרי הכל האדם צריך לחיות בצורה נורמלית, אבל בד בבד עלינו לדעת ליקר את הזמן.

יש לנו 'שקע' אחד של חיים, והשאלה הגורלית היא מה אנו מחברים לשקע הזה, עוד עולם הזה, הנאות ובלויים, או עוד דבקות בה', עוד תפלה ועוד למוד תורה.

(רבי יעקב שיש שליט"א – נאה דורש כרך חדש במדבר)

רגע אחד של חשבון נפש באו חשבון (כא, כז)

רבי יוסף פנחס זכה להחזיר יהודים רבים בתשובה. היה זה בנסיעה סתמית שלו באחד הכבישים. הוא המתין בסבלנות שהרמזור האדם יתחלף לירק, כאשר

רבי משה סולובייצ'יק זצ"ל

רבות מחשבות בלב איש... במקלה כל הטיסה דבר אתי יהודי והסיח את דעתי ולבי, וכך לא היה בידי זמן להכין מאומה!"

רבי משה שתק במשך שלשה-ארבעה רגעים, והקשה היה מחשמל כלו. גדול הדור עומד מביש, לאחר שלא הכין דרשה!

לאחר חמשה רגעים שנדמו כנצח, המשיך רבי משה ואמר: "קהל יקר וחשוב. כל יהודי רוצה באמת להתקדם בעבודת ה'. מי לא רוצה ללכת לשעורי תורה? מי לא רוצה לעשות עוד חסד? אלא מאי? אנחנו טרודים בעניני העולם הזה. משפחה, פרנסה, דירה, רהיטים וכו'. אז מה האדם אומר לעצמו? עוד מעט אסיים עם עניני העולם הזה ואתפנה לעסק בענינים החשובים באמת. עוד יומים, עוד שבוע, עוד שבועים, ואגיע לזה". ואז הוא שתק שוב, ולאחר מכן הוסיף: "ראו כיצד אני עומד לפניכם מביש על שדחיתי את ההכנה, ובסוף לא הכנתי מאומה!"

במלים אלה סים את דבריו, וירד מן הבמה.

הנוכחים באולם ספרו שמלים אלה יצרו אצלם מהפה שאף שיחות לא הצליחו לעשות!

(רבי חזקיהו יוסף קרלנשטיין שליט"א – דורש טוב במדבר)

הנוסע ברכב משמאלו הבחין בו, וכנראה זהה אותו. עד מהרה קרא לעברו מבעד לחלון הפתוח בהתגרות: "הרב, עד שהרמזור יתחלף, יש לה הזדמנות להחזיר אותי בתשובה".

אמרו אתם, כיצד אפשר להחזיר בתשובה בתוך חצי דקה?

אדם אחר מן הסתם לא היה מגיב לקריאה, שאינה אלא התלווצצות בעלמא, אך הרב פנחסי לא התבלבל והגיב: "סע קדימה! מדוע עצרת?"

ענה הנהג "אני לא יכול לנסע! הרמזור אדם!" "מה אכפת לה לנסע באדם?" החזיר לו הרב, "הרי אין פה משטרה!"

"מה פתאם אסע באדם? יתכן שיש פה מצלמה נסתרת. תפסו אותי, אקבל קנס גבוה וגם נקדות".

"ואולי יש מצלמה גם מלמעלה?" אמר הרב. בדיוק באותו רגע התחלף הרמזור לירק, ושני הרכבים שעטו קדימה, כל אחד לדרכו.

חלפו כמה חדשים, והנה נגש אל הרב פנחסי יהודי מזקן ומברך אותו לשלום.

הרב לא הכירו, ושאל: "מי אתה?" "אני מהמצלמה למעלה", השיב לו, "ההוא מהרמזור..."

התברר כי אותו משפט בודד שאמר לו הרב חדר לתוך לבו, טלטל אותו כהגן – וגרם לו לחזר בתשובה שלמה! ללמדנו על כחו של רגע אחד של חשבון נפש! (רבי גואל אלקריף שליט"א)

דרשה ללא דרשה

רבי משה סולובייצ'יק זצ"ל משוניץ, הזמן לנאם כאורח כבוד בכנס עולמי שהתקיים בארצות הברית.

הוא התקרב לבימה, המתין מעט, ולאחר מכן התנצל ואמר: "כבר לפני שבוע הזמינו אותי לבוא ולמסר כאן שיחה חזקה, אך פיון שהייתי עמוס, לא היה לי זמן לשבת ולהכין את דברי פראוי, ועל פן בקשתי לחדות את בואי".

"בסופו של דבר, עשיתי לעצמי חשבון: הרי אני מגיע לכנס במטוס, והטיסה אורכת חמש-שש שעות. בעזרת ה' במטוס אשב ואכין את הדרשה ברגע ובשלחה! אך

בְּדֶרֶךְ הַתּוֹרָה

הרב אֶלְיָשִׁיב זצ"ל

העצה השנייה כנגד שכחת התורה היא קדושה, המתבטאת בשמירת העינים ובשמירת הדבור. ככל שאדם מקדש יותר את עצמו, זוהי סגולה לזכרון התורה. והעצה השלישית היא חזרה. ככל שאדם חוזר יותר על למודו - הוא זוכר יותר.

שֶׁלֹשׁ הַעֲצוֹת הַלְלוּ רְמוּזוֹת בְּפִסּוּק שֶׁלְפָנֵינוּ:

"זאת חקת התורה" - אלו הפלילים ללמוד תורה: "אשר צוה" - 'צוה' בגימטריה מאה ואחד, לרמז שיש לחזור על הנלמד מאה ואחת פעמים. רבותינו ז"ל אמרו: "בין עבד אלקים לאשר לא עבדו" ... - אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה ואחד" (חגיגה ט ע"ב) - עובד אלקים שנה פרקו מאה ואחת פעמים, ואשר לא עבדו שנה מאה פעמים, ללמדנו כמה מהותית היא כל חזרה נוספת.

"ה" - כנגד יראת שמים, לרמז על ההתקדשות שצריכה הלומד לקדש את עצמו.

בפשטות פונתו לדברי רבותינו שיראת שמים מועילה לזכירת התורה, כמו שאומרת הגמרא (ברכות לב ע"ב)

שֶׁלֹשׁ עֲצוֹת כְּנֶגֶד שִׁכְחַת הַתּוֹרָה

זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר (יט, ב)

את ה'תורה' שאמר הרבי מצאנז-קלויזנבורג זצ"ל על פסוק זה, לא ישכחו השומעים לעולם...

היה זה בברגן בלון. מחנה ההשמדה הנאצי, בשבת פרשת חקת. הנאצים הארוזים ימ"ש הכריחו את היהודים לצאת לעבודת הפרך כבכל יום. הם עבדו טרופי נשימה באפיסת כחות מחלטה, כאשר לפתע נשמע הרבי אומר: "זמן רעוא דרעוין כעת. אמנם אין פה שלש סעודות, ואין פה הרנג, אך יש שיטות בראשונים שאפשר לצאת בסעודה שלישית על ידי אמירת דברי תורה, אם פו, הבה נגיד דבר תורה".

משתוממים הטו הסובבים אותו און ליוצא מפיו. מי מלבדו היה מסגל לזכור זאת בעצומם של הרגעיים הללו?! הם הקשיבו להמשך דבריו:

התורה הקדושה אומרת: "זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר". ידוע שבלימוד התורה יש שכחה. אדם לומד - ושוכח את אשר למד, שכן מאז שנשתפרו הלווחות ירדה שכחה לעולם.

אולם יש בחז"ל שלש עצות כנגד שכחת התורה, הרמוזות בפסוק זה:

העצה הראשונה היא ללמד בקול, בשפתים דולקות. הגמרא (ערוכין נג ע"ב) מספרת שברוריה, אשת רבי מאיר, ראתה תלמיד שלומד בלחש, בעטה בו באמצע למודו ואמרה לו שצריכים ללמד תורה בקול, שכן כתוב: "חיים הם למצאיהם" - אל תקרי 'למוצאיהם', אלא 'למוצאיהם' בפה.

זכיתי לשמע מבעד לחלון את קול למודו של הרב אלשיבי זצ"ל. הגעתי אליו באחד מלילות שבת עם תלמידי במסגרת שבת מיחדת מטעם הישיבה. הוא ישב ולמד לבד, אה שמענו אותו לומד בקול, פאלו הוא יושב ולומד בחברותא עם מאן דהו ומסביר לו: הגמרא שואלת, הגמרא מתרצת...

זולה עשרות מונים?"
השיב האדמו"ר בגאונותו: "יש ראיה לשאלתך
מהתורה".

"היכן?" שאל היהודי.
"בפרשת חקת!" אמר האדמו"ר.
היהודי העביר בזכרונו את כל הפרשה, ונסה להבין
היכן מזכרות בה חגיגות.

אמר לו האדמו"ר: "כתוב בפרשה שבני ישראל זכו
לבאר המים בזכות מרים, כמו שנאמר (כ, ב) 'ולא היה
מים לעדה', ופרש רש"י: 'מכאן שכל ארבעים שנה היה
להם הבאר בזכות מרים'. ועוד מובא בגמרא (תענית
ט ע"א): 'שלשה פרנסים טובים עמדו לישראל, אלו
הן: משה, ואהרן, ומרים. ושלש מתנות טובות נתנו
על ידם, ואלו הן: באר, וענן, ומן. באר - בזכות מרים,
עמוד ענן - בזכות אהרן, מן - בזכות משה'. מאידך
כתוב בחז"ל (בבא מציעא פו ע"ב) שלכל המתנות
האלה זכו ישראל בזכות הכנסת האזרחים של אברהם
אבינו: 'בשכר שלשה זכו לשלשה: בשכר חמאה וחלב'
(בראשית יח, ח) - זכו למן, בשכר 'והוא עמד עליהם'
(שם) - זכו לעמוד הענן, בשכר 'קח נא מעט מים'
(בראשית יח, ד) - זכו לבארה של מרים".

אם כן צריכה להבין: האם קבלו אותן בזכות אברהם,
או בזכות משה אהרן ומרים?

"מתוך שחסידים הם, תורתם משתמרת". אולם באר
לי חסיד צאנו כי עמק פונת הדברים הוא, ששם ה'
הוא כפא הכבוד, שעליו נאמר "אין שכחה לפני כפא
כבודה". ומאחר שאמרו חז"ל "גדולה תשובה שמגעת
עד כפא הכבוד" (ימא פו ע"א), ממילא אדם המתחזק
ביראת שמים מצוי אצל כפא הכבוד שאין בו שכחה,
ועל ידי זה זוכר כל מה שלמד.

"לאמר" - כנגד האמירה בפה והלמוד בשפתים דולקות.
(רבי יעקב שיש שליט"א - נאה דורש כרך חדש במדבר)

לא 'לבזבז' את הזכויות ולא היה מים לעדה (כ, ב)

חנות במרכו או בצדי העיר
בתקופה שלפני השואה, חי ופעל באירופה האדמו"ר
מאוסטרובצה זצ"ל, שהיה חריף ביותר, וגאון אדיר
בהקרה שאינו מצוי. במשך ארבעים שנה, עם האדמו"ר
במשך כל ימי השבוע ממוצאי שבת עד ליל שבת, משום
שראה ברוח קדשו שעתידות לבוא גזרות נוראות על
עם ישראל, וחפץ היה לבטלן בכה.

פעם בא אליו יהודי, ושאלתו כפיו: "בדעתך לשפר
חנות, אה אני מתלבט לגבי המקום: האם עדיפה
חנות קטנה במרכו העיר, מקום שנגיש ומפרסם מאד,
אה השכירות שלה קצרה מאד, או שמא עדיפה חנות
גדולה הרבה יותר, אה בצדי העיר, שם השכירות

צרה בזכויות מיחדות כדי להתפרנס, ומי יאמר שהן תהיינה לה?"

דבר זה נכון לא רק בגשמיות, אלא גם ברוחניות. אם אדם בא לשעור תורה כדי להתחזק, הקב"ה נותן לו סיעתא דשמיא, משום שזה טבעו של עולם שהתורה נקנית בחבורה (ברכות סג ע"ב). אמנם אם אדם לומד לבדו, הוא צריך זכויות רבות כדי שהקב"ה יתן לו סיעתא דשמיא בלמודו, שהרי שדרשו חז"ל (תענית ז ע"א): "חרב אל הבדים ונאלו" (ירמיהו נ, לו) - חרב על שונאיהן של תלמידי חכמים שעוסקין בד בבד [יחידים] בתורה, ולא עוד אלא שמתפשין, שנאמר 'ונאלו', ולא עוד אלא שחוטאין". לפיכך אדם צריך תמיד לחשב היטב לפני שהוא עוזב שעור תורה.

(רבי גואל אלקריף שליט"א - שש באמרתך)

אומרים המפרשים: עד חטא העגל לא חטאו ישראל, והיו ראויים להיות בני אברהם יצחק ויעקב, ועל פז זכו למתנות אלה בזכות אברהם. אמנם מאז חטא העגל שבו מרדו באביהם שבשמים, היה צרה בזכות חדשה לכה, ומאז ואילך הו נתנו להם בזכות משה אהרן ומרים. כל זה היה במדבר, משום שאין אפשרות להשיג בו את כל הדברים האלה בדרך הטבע, ולכן היה צרה בזכויות מיחדות לשם כה. אמנם כשהגיעו ישראל לארץ - פסקו מתנות אלה, משום שבמקום ישוב הקב"ה נותן פרנסה בדרך הטבע, ואין צרה בזכויות מיחדות".

וקאן טמונה התשובה לשאלתה: אם אתה פותח חנות במרכז העיר - אינה צריכה זכויות מיחדות כדי להתפרנס, משום שזהו מקום הומה ושוקק חיים שאמור להניב פרנסה בדרך הטבע. אף אם אתה פותח אותה במקום שבו תנועת הקונים דלילה - יש

**מעוניינים להנציח את העלון הבא לזכות יקירכם?
צרו איתנו קשר במייל: zaida@kerenh.org.il**

**רוצים את העלון אצלכם?
שלחו בקשה לדוא"ל zaida@kerenh.org.il ושלח אליכם!**

ת.ד. 257 בני ברק או בהעברה לבנק הפועלים סניף 655 מס' ח-ן: 339991 קרן הסעה וסיוע לתלמידי החינוך העצמאי ע"ר 95-659-804-5 התרומות מוכרות לצרכי מס לפי סעיף 46 כמו"כ ניתן לתרום בקלות ובמהירות בכל עמדות "נדירים פלוס" ברחבי הארץ